

**Drets,
envelliment**

i VIH

Programa de capacitatció
en drets civils,
polítics i socials
per a les persones grans
amb el VIH

**Dret a la jubilació
i discapacitat**

grupo de trabajo sobre
tratamientos del VIH

ENTIDAD DECLARADA DE UTILIDAD PÚBLICA
ONG DE DESARROLLO

WEBINAR 05/2025

CATALÀ

S'estima que la meitat de les persones amb el VIH tenen més de 50 anys. L'envelliment en el context de la infecció pel VIH suposa l'aparició precoç de comorbiditats associades a l'edat, així com de polifarmàcia, per pal·liar o prevenir la progressió d'aquestes malalties. Per això, és crucial que coneguem i fem valer els nostres drets quan ens aproximem a edats avançades. En aquest cas, els relacionats amb la jubilació.

La jubilació és un dret que comporta una prestació econòmica de la Seguretat Social. Se'ls reconeix als qui cessen, totalment o parcialment, la seva activitat laboral. Aquest procés ocorre quan la persona aconsegueix l'edat de jubilació establerta en la normativa vigent, malgrat que també pot donar-se per motius de discapacitat o per voluntat del mateix treballador (o treballadora). Per aquesta raó, en jubilar-se, a Espanya la llei estableix que s'ha de rebre una prestació mensual vitalícia, coneguda comunament com a "pensió de jubilació".

Les persones amb el VIH poden accedir a la pensió de jubilació si compleixen amb els requisits d'edat i cotització que estableix la llei.

El procés s'inicia mitjançant una sol·licitud, ja sigui a través de la seu electrònica de la Seguretat Social (<https://sede.seg-social.gob.es/wps/portal/sede/sede/inicio>), per correu postal o en un Centre d'Atenció i Informació de la Seguretat Social (CAISS).

Com passa amb altres prestacions de la Seguretat Social, la jubilació pot ser contributiva o no contributiva, depenent de si es requereix o no una cotització prèvia per a la seva percepció. La diferència fonamental entre els dos tipus de pensions radica en la quantia econòmica de la prestació.

En el cas de la pensió de jubilació en la modalitat contributiva, la quantia es calcula en funció dels anys cotitzats al sistema de la Seguretat Social, en qualsevol règim, i de la base de cotització. En general, a part de l'edat legal de jubilació, s'exigeix un mínim de quinze anys cotitzats, dels quals almenys dos hauran d'estar compresos dins dels quinze anys immediatament anteriors al moment de la sol·licitud.

Pel que fa a la pensió de jubilació en la **modalitat no contributiva**, no es requereix una cotització prèvia a la Seguretat Social, però és necessari tenir 65 anys o més i haver residit legalment a Espanya durant un mínim de 10 anys des de l'edat de 16 anys. A més, d'aquests 10 anys, almenys dos han de ser consecutius i immediatament anteriors a la data de sol·licitud.

Podem jubilar-nos abans de l'edat legal si tenim el VIH?

La **jubilació anticipada** és una opció que contempla la Seguretat Social. Permet a algunes persones deixar de treballar abans de l'edat legal de jubilació.

Avui dia, gràcies al tractament antiretroviral, el diagnòstic d'infecció pel VIH no implica necessàriament una reducció en l'esperança de vida respecte a la població general¹.

Tampoc comporta automàticament el reconeixement d'un grau de discapacitat que permeti una reducció en l'edat exigida per a la jubilació.

A Espanya, l'edat legal de jubilació ordinària s'estableix en 66 anys i sis mesos. No obstant això, si una persona amb el VIH compleix amb uns certs requisits mínims d'edat, anys de cotització i altres criteris específics segons la seva situació, podria tenir l'opció d'accedir a alguna de les modalitats de jubilació anticipada disponibles².

Una d'aquestes modalitats és la jubilació anticipada a sol·licitud de la persona treballadora. En general, es pot accedir a aquesta prestació fins a dos anys abans de l'edat legal, sempre que es compti amb almenys 35 anys de cotització. Aquest tipus de jubilació comporta una disminució en la quantia de la pensió. Al moment de jubilar-se, s'aplicarà un coeficient reductor per cada trimestre o fracció de trimestre, depenent de la quantitat d'anys cotitzats.

En el cas de persones contractades a temps parcial, per acreditar el període mínim de cotització de 35 anys,

s'aplica el quocient de parcialitat. Aquest ve determinat pel percentatge de la jornada realitzada a temps parcial, respecte de la jornada realitzada per un treballador o treballadora a temps complet comparable. S'aplica sobre el període d'alta amb contracte a temps parcial, sent el resultat el nombre de dies que es consideraran efectivament cotitzats en cada període. A ells se sumen els dies cotitzats a temps complet, sent el resultat el total de dies de cotització acreditats computables per a l'accés a les prestacions.

En acreditar-se els requisits generals i específics, la quantia de la pensió ha de ser més alta que la pensió mínima corresponent. Aquesta pensió mínima es determina segons la situació familiar de la persona interessada en complir 65 anys. Si no es compleix aquest requisit, no es podrà accedir a la jubilació anticipada.

¹ Trickey A et al. «Life expectancy after 2015 of adults with HIV on long-term antiretroviral therapy in Europe and North America: a collaborative analysis of cohort studies». *The Lancet HIV*, 2023, 10(5): e295-e307. [https://doi.org/10.1016/S2352-3018\(23\)00028-0](https://doi.org/10.1016/S2352-3018(23)00028-0).

² Les normes que regulen les jubilacions anticipades són: el Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei General de la Seguretat Social; el Reial decret 1539/2003, de 5 de desembre, pel qual s'estableixen coeficients reductors de l'edat de jubilació a favor dels treballadors que acrediten un grau important de minusvalidesa; el Reial decret 1851/2009, de 4 de desembre, pel qual es desenvolupa el text refós de la Llei General de la Seguretat Social, quant a l'anticipació de la jubilació dels treballadors amb discapacitat en grau igual o superior al 45%.

Jubilació anticipada per discapacitat

Una altra de les modalitats de jubilació anticipada és la que pot sol·licitar-se a conseqüència de tenir un grau de discapacitat reconegut del 45% o 65%. Algunes persones amb el VIH es pregunten si poden accedir a aquesta mena de jubilació anticipada perquè tenen un grau de discapacitat superior al 45%; no obstant això, **encara que el diagnòstic de VIH és una condició de salut significativa, no permet, per si sol, accedir al reconeixement d'un grau de discapacitat i, per tant, a aquesta mena de prestació econòmica. Ho expliquem a continuació.**

Dins de les jubilacions anticipades per discapacitat, s'identifiquen dues categories. La primera d'elles està destinada a aquelles persones que compten amb un grau de discapacitat reconegut que sigui igual o superior al 45%. La segona categoria s'aplica als qui tenen un grau de discapacitat reconegut igual o superior al 65%.

Per als qui es troben en la primera categoria, és important assenyalar que la possibilitat d'accedir a la jubilació anticipada està subjecta al fet que la discapacitat en qüestió estigui inclosa en un llistat específic. Aquest llistat comprèn aquelles discapacitats que, segons evidències científiques i estudis mèdics, demostrin de manera generalitzada i apreciable una reducció significativa en l'esperança de vida de les persones afectades. Les discapacitats que compleixen amb aquest criteri estan detallades en l'annex del Reial decret 1851/2009, de 4 de desembre, que proporciona un marc legal clar sobre les condicions que han de complir-se. Dins d'aquest llistat no es troba el VIH. D'aquí ve que les persones amb el VIH no puguin accedir a aquesta mena de jubilació anticipada, encara que tinguin reconegut un grau de discapacitat del 45%.

Quant a la segona categoria, que es refereix a les persones amb un grau de discapacitat del 65% o més, les condicions són una mica més flexibles. En aquest cas, no s'estableixen requisits addicionals més enllà de la necessitat d'acreditar el grau de discapacitat corresponent. Això significa que, en principi, una vegada que s'ha verificat el grau de discapacitat, les persones poden optar per la jubilació anticipada sense necessitat de complir amb criteris addicionals. A aquesta mena de jubilació anticipada sí que podria accedir una persona amb el VIH amb un grau de discapacitat igual o superior al 65%.

És l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS) el que s'encarrega de gestionar i reconèixer el dret a la jubilació. Per sol·licitar-la és necessari presentar una sol·licitud juntament amb la documentació requerida per a cada tipus de jubilació. En el cas de les jubilacions anticipades per discapacitat, s'ha de presentar el grau de discapacitat prèviament reconegut per l'organisme de la comunitat autònoma competent o per l'Institut de Majors i Serveis Socials (Imserso).

06 Reconeixement de la discapacitat i VIH

El VIH, per si sol, rares vegades aconsegueix un grau de discapacitat del 33%, que és el grau de discapacitat mínim que reconeix la llei perquè una persona tingui l'estatus de "persona amb discapacitat" i, molt menys, del 65%. El principal problema que tenen les persones amb el VIH per aconseguir aquests percentatges es deu al fet que els barems que estableix la llei³ per avaluar si una persona amb el VIH té o no un grau de discapacitat estan desactualitzats i no s'ajusten a l'evidència científica sobre el VIH ni a la realitat biopsicosocial de les persones amb aquest virus.

En aquests barems d'avaluació, lamentablement, no es tenen en compte aspectes relacionats amb la situació de salut de les persones amb el VIH basats en l'evidència científica, com poden ser les seqüeles establertes per infeccions oportunistes; la presència de deteriorament neurocognitiu; l'afectació en la capacitat de realitzar activitats bàsiques de la vida diària; la toxicitat acumulada per ús d'antiretrovirals, la presència d'altres comorbiditats associades al VIH (malalties cardiovasculars o metabòliques, problemes de salut mental, fragilitat); les experiències d'estigma i discriminació; la situació d'envelliment accelerat; els efectes secundaris dels fàrmacs antiretrovirals que puguin tenir un impacte notable en la qualitat de vida; o les seqüeles de la infecció per VHC (fibrosi o cirrosi hepàtica, hepatocarcinoma). Tots aquests aspectes han estat inclosos en el *Document de consens per a la millora de l'accés a la discapacitat per a persones amb VIH a Espanya*⁴ que diferents entitats de l'àmbit han elaborat per sol·licitar una modificació en la normativa actual.

Si no es tenen en consideració aquests aspectes en avaluar a una persona amb el VIH, a l'hora de sol·licitar el reconeixent

d'un grau de discapacitat, no només se li dificulta obtenir-lo, sinó que també se li impedeix accedir a altres drets com pot ser la possibilitat de sol·licitar la jubilació anticipada.

Això significa que, en l'actualitat i amb la normativa actual, les persones que viuen amb el VIH enfronten dificultats significatives per accedir a la jubilació anticipada per discapacitat en el cas que el seu grau de discapacitat no compleixi amb aquests llindars.

En la majoria dels casos, les persones amb el VIH no aconsegueixen obtenir un grau de discapacitat igual o superior al 65%, tret que presentin altres patologies associades que agreugin la seva situació de salut. Aquesta realitat pot resultar frustrant per a moltes persones, especialment per a aquelles que han viscut amb el virus durant anys i que, a mesura que envelleixen, s'enfronten a una sèrie de complicacions de salut que poden afectar la seva qualitat de vida i a la seva capacitat per treballar.

Malgrat aquestes dificultats, obtenir el reconeixement d'un grau de discapacitat igual o superior al 45% és relativament més accessible. Això ha portat a moltes persones grans que viuen amb el VIH i que tenen un grau de discapacitat superior al 45% a qüestionar-se el seu dret a jubilar-se anticipadament.

Sovint es genera un sentiment de discriminació en observar que el VIH no està inclòs en la llista de patologies que permeten accedir a la jubilació anticipada amb un grau de discapacitat reconegut del 45% o més. Per tant, fins que aquesta situació no canviï, les persones amb el VIH no podran accedir a aquest dret, al qual poden accedir altres persones amb malalties

cròniques. Per aquest motiu, les entitats que representen els interessos de les persones amb el VIH estan fent incidència per millorar els criteris d'avaluació i qualificació del grau de discapacitat de les persones amb el VIH.

3 La normativa actual en matèria de discapacitat és el Reial decret 888/2022, de 18 d'octubre, pel qual s'estableix el procediment per al reconeixement, declaració i qualificació del grau de discapacitat.

4 Document accessible en <https://www.seisida.net/wp-content/uploads/2024/11/documento-de-consens-per-a-la-millora-del-acces-a-la-discapacitat-per-persones-amb-VIH-en-Espana.pdf>

Vols saber més?

Punt d'informació sobre Drets, Envelliment i VIH **Contacta'ns!**

Barcelona: 93 208 0845 / 667 662 551

Madrid: 6819 887 694

consultas@gtt-vih.org

 Twitter: @gTtVIH

 Facebook: gtt.vih

 Skype: gttvih

  WhatsApp i Telegram: 667 662 551

www.gtt-vih.org

super**VIH**vents

CON LA COLABORACIÓN DE:

Clínica Legal
de la Universidad
de Alcalá

“Drets, envelliment i VIH” és un programa de capacitatció en drets civils, polítics i socials per a gent gran amb el VIH promogut pel Grupo de Trabajo sobre Tratamientos del VIH (gTt-VIH) en col·laboració amb la Clínica Legal de la Universidad de Alcalá. Aquest programa capacita les persones grans amb el VIH perquè coneguin els seus drets i puguin exercir-los, així com també els mecanismes legals de protecció i denúncia davant de potencials situacions de discriminació.